

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2/10202 din 30.06.2023
La nr. 184 din 14.06.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.241/2022 și Legea nr.133/2008).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.06.30 15:57:42 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	1687
"03" 07	2023
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/8848 din 30.06.2023

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 241/2022 și Legea nr.133/2008)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este Deputat în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul la proiectul prenotat al părților interesate pentru a putea prezenta sau expedia recomandări pe marginea proiectului.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă se menționează că: „Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative este elaborat pentru a ținti cât mai eficient păturile vulnerabile de cetățeni, în contextul acordării compensațiilor pentru plata facturilor consumului de energie și a integra mecanismul de compensații în factură cu plățile monetare din cadrul ajutorului pentru perioada rece a anului”.

La fel, se menționează în notă că „pentru a îmbunătăți echitatea sistemului urmează să fie modificate prevederile normative de determinare a gradului de vulnerabilitate cu extinderea listei criteriilor care vor fi utilizate în calcul”.

Totodată, „pentru a avea o imagine mai bună a veniturilor familiei se propune acordarea accesului la datele deținute de instituțiile bancare, birourile de credit și alte instituții financiare privind situația financiară a familiei. Categoriile de date care urmează a fi procesate vor fi stabilite prin Hotărâre de Guvern”.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public manifestat prin „țintirea cât mai eficientă a păturilor vulnerabile de cetățeni, în contextul acordării compensațiilor pentru plata facturilor consumului de energie și integrării mecanismului de compensații în factură cu plățile monetare din cadrul ajutorului pentru perioada rece a anului”.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului.

Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

În nota informativă se menționează că: „Proiectul nu necesită mijloace financiare suplimentare”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus în mare parte într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Totuși, utilizarea sintagmei „și alte informații necesare”, precum și a sintagmei „alte sisteme guvernamentale” vor permite aplicarea normelor în mod confuz, fiind aplicare în mod diferit în dependență de interes și scop.

Analiza acestor aspecte este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea entităților publice și a agenților publici din cadrul acestora, care sunt subiecți ai aplicării normelor din proiect.

În conținutul proiectului au fost atestate unele ambiguități administrative în procedura de solicitare/obținere a informațiilor din sistemele guvernamentale, precum și de la instituțiile bancare și nebancare în vederea verificării componenței familiei consumatorului casnic de energie, precum și a verificării nivelului de venit al familiei sau al persoanei singure.

Analiza acestui aspect este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Art.1, alin.(3) din proiect - art.7 din Legea nr.241/2022 se completează cu alin.(7) și (8) -

La art.7:

se completează cu alineatele (7) și (8) cu următorul cuprins:

(7) Pentru verificarea componenței familiei consumatorului casnic de energie Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică” va verifica prin schimb de date cu alte sisteme guvernamentale, informațiile privind vizele de reședință ale membrilor familiei și alte informații necesare, în mod stabilit de Guvern.

(8) Pentru verificarea nivelului de venit al familiei sau al persoanei singure, birourile de credit, asociațiile de economii împrumut, organizațiile de creditare nebancară și băncile vor furniza gratuit informațiile necesare prin transfer automatizat de date în Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică”, în modul stabilit de Guvern.

Obiecții:

Analizând norma alin.(7) constatăm că se propune verificarea membrilor familiei consumatorului casnic privind vizele de reședință ale acestora. Astfel, scopul normei este acordarea permisiunii de verificare a componenței familiei privind informațiile legate de vizele de reședință ale acestora.

Or, prin sintagmele „cu alte sisteme guvernamentale” și „și alte informații necesare” se poate interpreta confuz și în mod discreționar verificarea și a altor informații, care pot să nu fie direct legate cu verificarea componenței familiei.

În acest sens, vor putea fi analizate și alte informații din sistemele informaționale de stat care nu au tangență cu verificarea componenței familiei consumatorului casnic.

La fel, norma alin.(8) prin utilizarea textului „vor furniza gratuit informațiile necesare” nu redă claritate în privința informațiilor care urmează a fi transmise de către birourile de credit, asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de creditare nebancară și băncile.

Astfel, există riscul aplicării normei în interpretare preferată prin solicitarea abuzivă a informațiilor sub pretextul verificării nivelului de venit al familiei sau al persoanei singure.

Centrul nu neagă necesitatea unor norme care ar asigura verificarea componenței familiei sau a nivelului de venit al familiei sau al persoanei singure, însă, normele urmează să fie clare prin excluderea riscului de interpretare eronată și discreționară a a sensului acestora. În redacția propusă, prin utilizarea textelor examinate mai sus, normele vor permite interpretări confuze cu riscul aplicării în mod diferit în una și aceeași situație, ceea ce poate genera abuzuri la aplicare.

Recomandări:

Recomandăm autorului modificarea normelor prenotate prin indicarea informațiilor ce urmează a fi examinate, precum și a informațiilor ce urmează a fi remise de către subiecții responsabili pentru verificarea componenței familiei și a nivelului de venit al familiei sau al persoanei singure.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru

Riscuri de corupție:

- Generale

refuzul sau inacțiunea entității publice	
• Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	

IV. Concluzia expertizei

În nota informativă se menționează că: „Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative este elaborat pentru a ținti cât mai eficient păturile vulnerabile de cetățeni, în contextul acordării compensațiilor pentru plata facturilor consumului de energie și a integra mecanismul de compensații în factură cu plățile monetare din cadrul ajutorului pentru perioada rece a anului”.

La fel, se menționează în notă că „pentru a îmbunătăți echitatea sistemului urmează să fie modificate prevederile normative de determinare a gradului de vulnerabilitate cu extinderea listei criteriilor care vor fi utilizate în calcul”.

Totodată, „pentru a avea o imagine mai bună a veniturilor familiei se propune acordarea accesului la datele deținute de instituțiile bancare, birourile de credit și alte instituții financiare privind situația financiară a familiei. Categoriile de date care urmează a fi procesate vor fi stabilite prin Hotărâre de Guvern”.

În conținutul proiectului au fost atestate unele ambiguități administrative în procedura de solicitare/obținere a informațiilor din sistemele guvernamentale, precum și de la instituțiile bancare și nebancale în vederea verificării componenței familiei consumatorului casnic de energie, precum și a verificării nivelului de venit al familiei sau al persoanei singure.

Recomandăm autorului excluderea normelor al căror sens poate fi interpretat confuz cu riscul comiterii manifestărilor de corupție.

Concomitent, considerăm că propunerile din proiect urmează să fie analizate minuțios prin prisma unei abordări complexe a domeniului reglementat.

În concluzie, proiectul urmează să fie sustenabil din punct de vedere social, iar examinarea și promovarea acestuia urmează să fie efectuată prin contrapunerea acestuia cu politicile statului în domeniu, prin examinarea de către autoritățile direct implicate în implementarea politicilor din domeniu și prin inițierea de discuții publice cu experți în domeniu pentru a asigura aprobarea unui proiect viabil și realizabil (Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Finanțelor).

30.06.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim CURMEI, Inspector principal

Digitally signed by Curmei Vadim
Date: 2023.06.30 15:32:48 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

